

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

V I E N Y B Ė

The Oldest Lithuanian Newspaper in the World

84 M. 14 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1970 M. SPALIO (OCTOBER) 8 D.

Telefonas:
Applegate 7-7257

Kaina 30 C.

New Yorko meras John V. Lindsay itelkia garbes pažymėjimą Aleksandrui Vakseliui, Lietuvių Bendruomenės New Yorko apylinkės pirmininkui už dalyvavimą "The People, Yes," komitete su kitomis tautybių grupėmis. Šis komitetas globoja tautybių kultūrinį festivalą Central Park Mall New Yorke, nuo spalio 11 iki 18.

Ruoškimės 85-siems Vienybės metams

JONAS VALAITIS

Prieš 23 metus buvo paminėta 400 metų sukaktis kai išleistas Mažvydžio Katekizmas, seniausias lietuvių kalba leidinys, dabar brangiausias Vilniaus bibliotekoje, kuri š. m. rugsėjo mėn. taip pat paminėjo savo 400 sukaktį.

Išėivijoje šiemet minime 100 metų kai prasidėjo lietuvių emigracija į Ameriką. Kiek vėliau čia pradėjo leisti lietuviškus laikraščius. Ne vienas jų neišsilaikė, išskyrus Vienybę, kuri pirmųjų imigrantų buvo įsteigta Plymouth, Pa. 1886 metais vasario 10 dieną.

Jeigu Vienybė nustotų ejsi, tai lietuviai išėivijoje negalėtų didžiuotis savo kultūra, nes viską ką pirmieji ateiviai sukūrė, naujieji ateiviai ir naujoji Amerikoje gimusi karta nesistengia išlaikyti.

Negalės didžiuotis nei prieš amerikiečius, kad lietuviai buvę vieni pirmųjų, įnešę į Amerikos bepradedantį klestėti gyvenimą savo kultūrinį ir kūrybinį įnašą.

Nežiūrint kurioje pasaulio dalyje lietuviai begyventų, ypač Jungtinėse Valstybėse gyvenę susipratę lietuviai, pergyventų didelį skausmą, kad

Tęsiama 12 psl.

"KAS MUMS SKAUDA IR KAIP GYDYTI?"

V. Zalatorius

Trečiasis bendruomenininkų, spaudos ir radijo darbuotojų sąskrydis Tabor farmoje, Sodus, Mich., rugsėjo 19 ir 20 praėjo "ligos" ženkle. Sąskrydžio, kurį organizavo Pasaulio Lietuvių bendruomenės centro valdyba, tema buvo "Kas mums skauda ir kaip gydyti?"

Gal geriausiai "ligą" diagnozavo teisininkas V. Vaitiekūnas iš Lietuvos laisvės komiteto.

— Be ryšių su metropolija (Lietuva) išėivija eina smailyn, — aiškino jis. — Gydančias simptomus, o nepaliečiant ligos priežasčių, sunku laukti rezultatų. Mes nesam vieningi net dėl tų galimybių, kurios prieš keliolika metų yra atsiradusios.

Ir gal būt, kadangi Vaitiekūnas, ne daktaras, o teisininkas, tai ir aiškių vaistų po tokios geros diagnozės neprirašė. Jis tik užuomina pastebėjo, kad jo kai-

mynas italas kasmet veža šeimą gimtosios žemės aplankyti, iš kur jie visi grįžta tautiškai sustiprėję kaip iršalai.

Atrodo, šis nelemtai pagarsėjusių Clevelando rezoliucijų autorius pats tas rezoliucijas visai kitaip aiškina negu tautinės drausmės viršilos. Neseniai "Tėviškės žiburiuose" jis taip pasisakė: "Clevelando formulė nekludo laisviesiems lietuviams lankytis okupuotoje Lietuvoje, organizuoti bei lankyti čia atvykstančių okup. Lietuvos solistų ar ansamblių koncertus, menininkų parodas ir t. t."

Bačiūno tradicijos

Konferenciją, kurios vieši posėdžiai su pertraukomis truko kokias aštuonias valandas ir kurioje ilgėliau kalbėjo daugiau kaip tuzinas veikėjų, atidarė PLB cv pirmininkas St. Barzdukas. Jis priminė, kad šis suva-

žiavimas yra jau trečias. Juos 1964 m. pradėjęs a. a. tautininkas J. Bačiūnas. Šiam tauriam lietuviui, anot Barzduko, charakteringi buvo trys bruožai: ilgarnetis lietuviško gyvenimo pažinimas, žvilgsnis į ateitį ir realybe paremti sprendimai.

Kalbėtojas pasidžiaugė, kad ir a. a. Bačiūno įpėdiniai Tabor farmoje, Valdas ir Alma Adamkai palaiko velionies svetin-gumo tradicijas ir štai leidę visiems "susirinkti, pasižmonėti, pasimatyti ir išsikalbėti".

— Bendruomenė, — toliau aiškino Barzdukas —, įvairialytė. Ją sudaro skirtingos kartos su skirtingais tikslais, kurie nevienodai suprantami.

Mums reikia geriau vieniems kitus pažinti, iš arčiau pamatyti. Lietuviški angelai nebus tada vien šviesūs, lietuviški velniai ne vien tokie juodi, kai geriau vieni kitus pažinsime, — aiškino Barzdukas. — Mes norim gyve-

nimiško žvilgsnio, pasisakom už šio gyvenimo atvirą vertinimą.

Jis ragino klausytojus pereiti į "kūrybinį nusistatymą: ydas atitaisyti, trūkumus papildyti".

— Pas mus stinga sutelktinio darbo įpročių. Mūsų nusistatymas kuriam nors darbai retai yra kūrybinis. Todėl jokio našumo iš tokio darbo negalim tikėtis.

Patriotizmas ne atsiprašymas

Po Barzduko atidaromosios kalbos į susirinkusius kreipėsi PLB cv vykdomasis vicepirmininkas dr. A. Butkus. Jis pakartojo abu pagrindinius išėivijos strateginius tikslus: lietuviybės išlaikymą ir Lietuvos išlaisvinimą ir pabrėžė, kad šių tikslų siekti "pavieniui esame bejėgiai".

Tęsiama 8 psl.

LIETUVIAI PASAULYJE

- Kanados Lietuvių Bendruomenės tarybos suvažiavimas įvyks spalio 24-25 National Library patalpose, Ottawa. Knygynui bus įteikta lietuviškų knygų ir Lietuvių enciklopedija. Ta proga įvyks ir dail. A. Tamošaitienės darbų paroda.
- Dail. Romo Viesulos kūrinių bus išstatyta tarptautinėje parodoje spalio 24 Venecijoje, Italijoje.
- Prel. dr. A. Bačkis, nunciatūros pirmasis sekretorius Ankaroje, Turkijoje Vatikano paskirtas į Nigeriją, Afriką. Spalio 3 iš Turkijos išvyko į naują vietą.
- Muz. Mykolas Saulius, čelistas, gyvenęs Denver, Colorado po sunkios operacijos guli ligoninėje.
- A. Tenisonas, Antverpen, Belgijoje, iš lietuvių ir flamų kalbą išvertė 24 lietuvių autorių noveles, kurios sudarys 275 puslapių knygą.
- Prodigsozoz, Lenkijoje, lietuvių grupė įsteigė savo kultūrinę draugiją. Pirm. išrinktas A. Butrimas
- Anastazijos Tamošaitienės kilimų paroda nuo spalio 5 iki 21 vyksta Windsor, Kanadoje, Universiteto patalpose. Išstatyti 23 kilimai. Programoje ji rašo ir kilimų istoriją.
- Prof. J. Kubilius, prof. V. Statulevičius, dr. P. Grieglionis ir A. Raudulėnas iš Lietuvos š. m. pabaigoje dalyvaus pasauliniame matematikų mokslininkų suvažiavime Nicoje, Prancūzijoje.
- Dr. Z. Januškevičius ir dr. J. Rugienius iš Lietuvos Londone skaitė paskaitas VI pasauliniame kardiologų suvažiavime.

NUO SUZIEDOTUVIŲ IKI VESTUVIŲ...

Virsutinėje nuotraukoje matome Elena Sadauskaitę Richards (dešinėje) su savo sužadėtinio Rene A. Koelblen prie šv. Kazimiero parapijos bažnyčios Los Angeles, Cal. draugų tarpe. Iš k.: Kilmonienė, komp. Br. Budriūnas, artistė Rūta Leo Kilmonytė, šv. Kazimiero parapijos klebonas Kučingis ir kiti. Antrą nuotraukoje (kairėje) vestuvinėje puotoje Elena Sadauskaitė Koelblen su naujuoju vyru Rene A. Koelblen ruošiasi pildyti vestuvinį tortą. Puotoje dalyvavo apie 150 draugų ir artimųjų.

APIE ELENA SADAUSKAITE

Ji yra buvusi populiari dainininkė New Yorke ir turėjo labai gražų koloratūrinį balsą. Buvo Radio City Music Hall solistė, dalyvavo operetose "Chocolate Soldier", "Hansel and Gretel", "The Great Waltz" ir kituose spektakliuose. Ištekėjusi už aktoriaus Gordon Richards apsigyveno Hollywoode. Jos pirmas vyras mirė 1964 m.

Rene A. Koelblen yra baigęs Oregon universitetą ir dirba Burlington - Northern Railway Co.

Literatūrinė premija paskirta K. Barėnui

Vinco Krėvės vardo literatūrinės premijos (500 dolerių), skiriamos kas antri metai Lietuvių Akademinio Sambūrio Montrealyje. Jury komisija (dr. I. Gražytė, dr. H. Nagys, J. Adomaitis, V. Jonynas, A. Beniušis) 1970 m. rugsėjo 30 dienos posėdyje nutarė balsų dauguma premiją paskirti Kazimierui Barėnui už jo romaną "Tuboto Gaidžio Metal". Po premijuojamos knygos, daugiausiai komisijos

balsų gavo sekančios trys knygos: Vitalijos Bogutaitės "Lietus ir Laikas", Kazimiero Barėno "Atsitiktiniai Susitikimai", ir Leonardo Andriekaus "Po Dievo Antspaudais".

Ši, jau aštuntoji, premija paskirta už 1968-1969 metais išėjusias ir dar nepremijuotas grožinės literatūros knygas. Įteikimo iškilmingas aktas įvyks Montrealyje 1970 m. spalio 24.

Knight Cap

August Traun, sav.

LIETUVIŲ RESTORANAI

UŽKANDŽIAI

PIETŪS

VAKARIENĖ

ĮVAIRŪS

ŽUVIES

PATIEKALAI

810 Chestnut St., Philadelphia, Pa.
ir
Baltimore Pike & Providence Rd.
Media, Pa.

NAŠLIŲ BALIUS

So. Boston, Mass. Sandra Moterų Klubas lapkričio 1 d. 4 val. p.p. Lietuvių Pilečių Draugijos salėje 368 W. Broadway, antrojo aukšto salėje ruošia našlėms pagerbti banketą.

Našliai, našlės ir ne našliai kviečiami į linksmą balių. Skaniu maistu pasivažiavinsite, šokiams gros geras orkestras. Bus išrinkta našlių karalienė. Ji išrinks karalių, o palydovės išrinks sau palydovus. Bilietų galima iš anksto gauti pas neres.

J. Tumavičienė

1970 M. VASARIO 10 D.
VIENYBEI BUS 85 METAI

CARPENTER

CABINET MAKER

CUSTOM BUILT

CABINETS

- BOOKCASES
- ANTIQUE REPAIRING

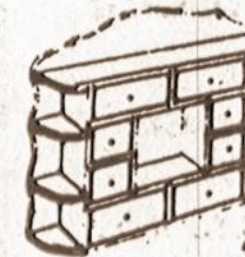

FORMICA WORK SPECIALISTS

AUGUST VILENIŠKIS

119-20 JAMAICA AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y.

VIRGINIA 7-5760

VIENYBĖ, 1970 m. spalio 8 d.

LIETUVIAI CHICAGOJE

● Dr. Petras Jonikas jau pradeda rudens semestre dėstyti liuanistiką Chicagos universitetė. Pradinius studentus mokys Elenutė Bradūnaitė.

● Alice Stephens trio: Genovaitė Mažeikienė, Margaritė Momkienė, Jonė Bobinienė ir pianistas Alvydas Vasaitis iš Chicagos rugsėjo 29 koncertavo Omaha, Nebr.

● Antanas Gintneris Chicagoje renka medžiagą apie karo metu Vokietijos Drezden miesto bombardavimą 1945 m., kuriame žuvo daug lietuvių. Kas prisiminate žuvusiųjų pavardes ar turitė iš tų įvykių nuotraukų malonėkite su Gintneriu ir savo žiniomis pasidalinti.

ISKILMINGAS KONCERTAS. - Simfoninis orkestras Chicagos Orkestro rūmuose rugsėjo 5 d. pirmą kartą Amerikoje išpildė M. Čiurlionio simfoninę poemą "Jūra". Dirigavo V. Marijosius. Vėliau Bethoveno koncertą fortepionui ir orkestrui Nr. 1 paskambino A. Smetona, prezidento anūkas. Koncertas buvo surengtas VIII ateitininkų federacijos kongreso proga.

V. Zalatoriaus nuotr.

VILNIAUS VYRŲ CHORO PLOKSTELĖ "SODAUTO"

P. V. Zubas Krivulės Reikalų Vėdėjas, praneša, kad "Sodauto" vardu leidykla Krivulė Montrealyje pavadino ir išleido savo naujausią ilgo grojimo Hi-Fi plokštelę. Tai jau penkta Krivulės plokštelė. Anksčiau buvo išleistos: Lietuviškos vestuvės, Palangos Juzė, Virgilijus Noreika, ir Vaclovas Daunoras.

"Italai — gerai, lietuviai — labai gerai", "Lituania veni, vidi, vici" ir panašiom antraštėm 1969 m. vasarą italų spauda įvertino 17-tam tarptautiniam chorinės muzikos festivalyje dvi pirmąsias premijas laimėjusį Vilniaus vyrų chorą "Varpas".

Festivalis, kuriame iš 12 kraštų dalyvavo 39 chorai, įvyko Arozzo mieste, Italijoje. Buvo varžomasi dviejose kategorijose: visiems privalomam repertuare ir laisvoj liaudinės muzikos

programoj. "Varpas" abiejose kategorijose — laimėtojo, įrodydamas ne tik savo aukštą techniką, bet ir lietuvių kompozitorių muzikinį brandumą bei lietuvių liaudies melodijų nepakartojamą savitumą.

Plokštelėje yra 13 kūrinių (iš jų įdainuoti Italijoje), daugiausia lietuvių kompozitorių darbai: liaudies dainos, senos sutartinės, maršai ir operų ištraukos. Plokštelė RCA gamybos, gražiai išleista: viršelį piešė Anas Lymantas, lietuviškai įvadą parašė Vytautas A. Jonynas, angliškai Vilius Peteraitis.

"Sodauto" plokštelė gaunama pas platintojus, arba galima užsisakyti paštu prisiunčiant \$5.55 adresu: Krivulė, 5260 10th Ave., Montreal, Que., 405, Canada.

RUOŠKIMĖS 85-SIEMS VIENYBĖS METAMS

Alice's Florist Shop

LIETUVIŠKA GĖLIŲ KRAUTUVĖ

Alice Zubko, savininkė, meniškai paruosia gėlių vainikus visokioms progoms:

107-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N.Y.

Telefonai: 346-3527; vakare 738-1946

VYT. BELECKAS
Savininkas

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

1883 Madison Street ● Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Tel. EVergreen 2-6440

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paskutys in 1886. It is published bi-weekly by Valerie Tysliava and Jonas Valaitis at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: Applegate 7-7257. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor: Valerie Tysliava; senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edwardas Suiatis. Subscription rate: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. 11201

mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Tautai nepaprastai naudinga turėti, nors ir ne visai nepriklausomą valstybę. Tai įrodo baltistikos mokslų studijos. Šios mokslo šakos pirmoji konferencija Lietuvoje įvyko 1965 m. Vilniaus universiteto patalpose. Konferencijoje skaityta dvylika paskaitų. Dalyvavo, be kelių latvių ir daugelio lietuvių, vien Tarybų S-gos mokslo vyrai.

Baltistiką Lietuvoje padarė savarankišku mokslu. Pirmo, per šimtą metų (nuo vokiečio kalbininko Schleicher mirties) baltistika buvo tik slavistikos dalimi. Amerikos universitetuose ir dabar ji dar tebėra įrikiuota slavų studijų profesūrose ar skyriuose.

Už Lietuvos ribų (daugiausia mums draugingų amerikiečių poveikiu, nors iniciatyva kilo latviuose) pirmoji baltistikų studijų (ne vien baltistikos) konferencija įvyko 1968 m. Marylando universitete. Skaityta 50 paskaitų, labai nelygaus mokslinio turinio, daug jų nudažyta šaltojo karo politikavimais. Tačiau, vis dėlto kilo mintis suorganizuoti baltistikoms studijoms puoselėti draugiją, kuriai konstitucija priimta susirinkime Columbia universitete 1969 metų gruodžio mėn. Tikslai platesni negu Lietuvoje, nes siekiama apimti ir Estiją bei Baltijos kraštų politiką, ekonomiką, sociologiją. Paskaitos buvo atspausdintos knygoje, kurios egzempliorių į Vilnių nuvežė amerikietis prof. Schmalstiegs, vykdamas atstovu į antrąją baltistikos konferenciją Vilniuje. Knyga Vilniuje buvusi nemaža staigmena.

Antroji baltistikos konferencija Vilniuje įvyko birželio 16-18 d. Paskaitų parūpino 26 mokslininkai iš 11-kos universitetų, jų tarpe ir amerikietis prof. Schmalstiegs. Jo paskaita buvo "Baltų ir slavų vokalizmo sistemų raidos chronologija." Konferencija pabrėžė, kad baltistikai ant savo tvirtų pagrindų atsistoti ikišiam laikui vis trukdė nebuvimas centro ir stoka mokslinio kapitalo. Dabar centras susidarė Vilniuje (kuris nurungė Rygą po to, kaip 1965 m. mirė mūsų Būgos draugas, žymus baltistas, prof. Endzelynas). Studijos sukasi apie baltistikos katedrą (profesūrą) Vilniaus universitete ir Lietuvos Mokslų akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros institutą. Mokslinį kapitalą sukauptė penkerius metus einęs tarptautinio pobūdžio žurnalas Baltistica, kurio išėjo penki tomai. Be to, Lietuvos baltistai išleido stambių mokslo veikalų: žodyną, gramatiką, tarmių ir akcentų vadovus ir santykius su kitomis kalbomis. Universitetas ir institutas leidžia mėnesinius žurnalus "Literatūra ir kalba" bei "Lietuvių kalbotyros klausimai".

Tokiu būdu, valstybės finansais remiamas baltistikos mokslas Lietuvoje turi vyraujančią centrą, mokslo kapitalo, kelis žurnalus ir eilę išauklėtų baltistų, kurio baltistiką padarė tokia mokslo šaka kaip yra germanistika, slavistika, romanistika. Siekiama apimti praplėsti ir aprėpti literatūrą ir tautosaką.

Tęsiami 5 psl.

Gianakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Kai keliomis išpūdziai gimsta redakcijoje

Prieš kelis metus Naujienų dienraštis pagarsėjo dirbiniu apie chigagietės išpūdzius Lietuvoje. Kadai P. Cvirka parašė romaną apie Brooklyno graborių, nors pats Amerikos nebuvo ir matęs. Tai kodėl gi nebuvo galima rašyti apie išpūdzius Lietuvoje pačios Lietuvos nemačius?

Daug ko Naujienos kepė, o dabar iškepė vėl naują antį. Girdi, nuvažiavo žmogus į Lietuvą, o teko pasitenkinti tik Vilniū. Ir viešbutis buvo lyg koncentracijos kempė. Iš tos kempės per langą mūsų žmogus gėrėjosi Gedimino kalnu ir verkė. Susigraudino pavergtą tėvyne ir jos didinga praeitim. Pergyvenimai buvę labai kilūs.

Bet, žiūrėkite, pasipainiojo toks niekadėjas iš Vilnės, S. Jokubka, ir paporino, kad iš anos koncentracijos kempės per langą geriausiai matyti tik geležinkelio stotis. Gedimino kalno nematyti.

Hm! Reiškia, Naujienų ašaros ir šikart "Made in Chicago".

Dėl tokių ašarų vieningos nuomonės nėra. Aš pats tai palaikiau nevertingu falsifikatu. Gi teko sutikti tautietį, kuris tokiomis ašaromis sužavėtas. Sako, čia nėra vieno nepastovaus momento ašaros, bet dešimtmečiais taupytas produktas. Matai, sako, bolševikai net ir viešbutį taip pastatė, kad Gedimino kalno nesimatytų. Biaurybės!

Bolševikai, žinoma, nekoki. Bet ar juos jaudina Chicagoje gaminamos ašaros, dar neišsiaiškinau.

Vaikų darželyje

Užėjome į vaikų darželį. Chicagoje, Naujienų redakcijos patalpose.

Prilaistyta rašalo, pritrupinta dažų. Mokytoja šveičia sienas ir ramina vaikus.

Juškenų Stasiukas kelia ranką:

— Ponia mokytoja, prasivardžiuoja! Skaitau Vienybę ir radau.

Kreivėnukas sako, kad mes esame "visoki vaičiūnai".

— Negražu, vaikeli, prasivardžiuoti. O ką tu jam atsakei?

— Aš jam atsakiau, kad jis pusberniškas storžievis.

— Gerai, vaikeli, jam atsakei. Koki mes jam vaičiūnai? Vaičiūnai yra "toki", ne "visoki".

— Ponia mokytoja, ans sako taip ne apie visus vaičiūnus, o tik apie mūsų vaičiūnus.

— Labai negražu mus vaičiūnais pravardžiuoti. Stasiuk, daugiau Vienybės neskaityk.

Kitas, neatpažįstamai murzinas, kelia ranką:

— Ponia, aš paveikslukų atsinešiau. Labai gražūs!

— Parodyk. Vaje, vaikeli, ką tu atsinešei! Čia labai baurūs paveikslukai. Čia mergaitės su pakeltais sijonukais.. Labai negražu žiūrėti į pakeltais sijonukais mergaites. Duok čia, murziau, tuos paveikslus. Mes juos prilipinsime čia ant Naujienų puslapio. Visi turite matyti į kokius paveikslus nereikia žiūrėti.

Mokytoja klijuoja ant lapo: šokėja iš Grandinėlės, iš Vilniaus, iš Maskvos. Kuo aukščiau sijonai, tuo labiau į viena kitą panašios. Mokytoja klijuoja, o vaikai ploja rankutėmis.

Labai gražus auklėjimas. Beveik tautinis.

Išiname. Šalia kitos durys. Jokios iškabos, tik kažkokia citata:

— Vieną dieną Kunegunda, vaikštinėdama aplink rūmus, mažoje giraitėje, visų vadinamoje parku, pamatė tarp krūmų Dr. Panglosą, kaip jis mokino eksperimentalės gamtos filosofijos jos motinos tarnaitę, apdegusią ir vikrią mergišką...

— Sakykite, kas čia per pokštai?

— Nieko ypatingo, — mums paaiškino. — Čia citata iš Voltėrio Kandido, o už durų sandėliukas. Mes, gaila, neturime parko, tenkinamės sandėliuku...

— O ką vaikai?

— Vaikai? Nieko, jie dar tik vaikai...

Iš Vienybės puslapių 1886 m.

• Birželio 30 d. kun. A. Varnagiris paskelbia lietuviams, kad Jonas Šliupas tris kartus buvęs "Rusijos bažnyčios iškeiktas" dėlto ir dėl kurstymo atsiskirti nuo lenkų, jo raštus draudžia skaityti, o skaitančius grasina nepriimti išpažinties.

• Liepos 21 d. J. Danisevičius iš Waterbury, Conn. apskaičiuoja, kad Amerikoje esą 29,000 lietuvių.

• Liepos 28 d. kun. A. Varnagiris viešai paskelbia sekamą interdikta: "Szlupo Jono gazietas "Lietuwyszkasys Balsas" pagal mokslo Teologų kata-

likiskos Baznycios skajtyt newale kalpo raszto prieszingo geriems zwyozajems o teipos gi Baznycezej".

• Liepos 28 d. "Vienybėje Lietuvosninkų" tilpo pirmas atsišaukimas nuo "Kunigo Žemajczio" aukų išleidimui "šventų Lietuviškų knygų".

• Rugpjūčio 4 d. tilpo nuo "V. L." atsišaukimas į visas katalikiškas draugijas — įkurti "katalikiškų draugijų bendrą susivienijimą".

Sus tęsiama

VIENYBĖ, 1970 m. spalio 8 d.

Juozas Kreivėnas

JUDANT ATGAL ...

1953.V.31 Chicagoje latvių dainų šventė. 24 latvių chorai, dešimt individualių giedotojų, du svečių — estų ir lietuvių "Dainava" — chorai. Estradoje kiek mažiau tūkstančio dainininkų. Gerai pasirengę, latviai tęsia beveik šimtmetinę savo dainų švenčių tradiciją.

1970 metais Toronte (jau kelinta iš eilės po chicagiškės šventės) susirinko 54 latvių chorai su kiek didesniu už tūkstantį skaičiumi. Kaip nepriklausomojoje Latvijoje, kaip 1953 metais, taip ir šiemet latvių chorai puikiai pasiruošę, įveikę nelengvą repertuarą. Susirinko apie 12,000 klausytojų. Šventės proga įvairūs latvių kultūriniai renginiai, parodos ir kita trunka ištisą savaitę.

1953 Chicagoje latvių šventėje pertraukos metu susitikome Stepas Sodeika, Albinas Dzirvonas ir aš. Sutarėme, kad lietuviams būtų ir negražu ir nenaudinga nepadaryti ko nors panašaus į latvių dainų šventę. Vieningai sutarėm, kad reikia lietuviškų chorų švenčių, kurios palaikytų choras, keltų lietuviškos dainos lygį ir, svarbiausia, apsaugotų mūsų kultūrinį veikimą nuo nustumimo ligi piknikinio lygio.

Dar tais pačiais metais buvo vargoninkų seime nutarta rengti dainų šventę. Buvo manoma pradėti nuo rajoninių švenčių, bet iš to nieko neišėjo, tik vienas Chicagoje piknikas. Už tai 1956 turėjome pirmąją dainų šventę.

Dainų švenčių lietuviai Amerikoje turėjo jau ir anksčiau, pirmoji buvo pirmojo pasaulinio karo metu. Daug istorijoj nesiraudami, pradėjome istoriją nuo savęs (kas dabar kitaip daro?)

Kaip bebuvo, 1956 metais mūsų dainų šventėje dalyvavo 34 chorai su tvirtai perviršytu tūkstančiu dainininkų. Repertuaras, kaip lietuviams, buvo sunkokas, bet daugumos chorų neblogai paruoštas. Mūsų chorai ne juokais pasitempė. Šventės organizacijoje buvo visokių trūkumų. Lietuvių visuomenės nuotikos viršijo visas rengėjų viltis. Šiaip ar taip, dainų šventė pavyko. Tuo pavyzdžiu skubiai buvo pradėtos tautinių šokių šventės.

Pirmosios mūsų dainų šventės proga buvo ir neva mūsų kultūros kongresas. Bet kai atsitiko, kad kažkoks to kongreso susirinkimas įvyko eksromptu, o kito susirinkimo referentas pasiruošė į kongresą važiuodamas stotyje belaukdamas traukinio, tai toks kongresas būtų geriau tikęs vadinti lietuvišku terminu: bičiulių ir profesijos draugų pasimatymas.

Nusistovėjo paprotys dainų ir tautinių šokių šventes rengti kas penki metai. Tad 1961 buvo antroji dainų šventė. Suorganizuota ji buvo neblogai. Dalyvavo tik 26 chorai. Lyginant su pirmąja, dainininkų buvo mažiau, repertuaras paprastesnis. 1966 — trečioji dainų šventė: 27 suaugusių ir 13 vaikų chorų. Nepriskaitant vai-

ky, dainininkų skaičius dar mažesnis, repertuaras dar kuklesnis ir, blogiausia, menkai paruoštas. Dainų šventėms ir chorams buvo rimtas signalas, kad publika šilčiau priėmė vaikus, nei suaugusiųjų choras.

1971 metams numatyta ketvirtoji dainų šventė. Chorų ir dainininkų negalės būti daugiau, nes dalis anksčiau šventėse dalyvavusių chorų jau likvidavęsi, o apie naujų chorų steigimąsi negirdėti. Ligi šventės jau neliko pilnų dvylikos mėnesių. Jei kas specialiai dėl šios šventės ir susiorganizuos, tai tik kaip seno lietuvių blogo papročio pasėka: organizuoti choras ekstra, parengti minimalų repertuarą, dalyvauti šventėje, o paskui vėl pakrikti. Tokių papročių dėka, jeigu kur nors jie būtų atgalvinti, sunku chorams aukščiau pakilti už pvz. 1910 metų lygį. Deja, ir tokių pasikėsimų nesimato. Šios būsimos šventės repertuare nesimato nei vienos dainos nei VI. Jakubėno, nei J. Kačinsko, nei J. Gaidelio... Gerai, kad dar Br. Budriūnas repertuare įsitaisė su kantata, bet čia jau kitas klausimas.

1966 šventėje įspūdingai pasirodė vaikų chorai. Tik čia nereikia pamiršti, kad pasisekimą nulėmė ne tik mūsų visuomenei neįprastas tinkamas vaikų paruošimas, nesunkus repertuaras, geras dirigentas (F. Strolia), ypač padėjo Onos Mikulskienės paruoštas kanklių ansamblis. 1971 metams pažadėtas akordeonų orkestras. Ar bus geriau? Vaikų repertuaras irgi neduoda vilčių pasiekti 1966 metų įspūdį.

Ligi dainų šventės jau ir metų neliko. Visokiais klausimais, net neva muzikiniais (kaip Daunoro koncertai), net ir prieš Grandinėlę buvo išsiriklavusi plunksnagraužių komanda, bet dėl dainų šventės — tylu.

Kaip laikosi sureformintų pamaldų bažnytiniai chorai, kaip sekasi nebažnytiniais chorams, ar iš viso dainų šventei rengimasis choruose bent pajudėjo? Faktas, kad daug chorvedžių jau suseno, o gal priaugo per daug, nepasidalina chorais? Gal spauda prieš choras nusistačiusi, kad net lokaliniai korespondentai tyli kaip užkerėti?

O gal mūsų dabartis laukia, kad kas jai ant kapo pastatys paminklą atvirkščią — apačia į viršų?

REGISTER...

Gavau 80 psl. knygą: Register of Polish American scholars, scientists, writers & artists. Išleido Polish Institute of Arts & Sciences in America, Inc., 1969.

Paviršutinių žymių, iš kurių būtų matyti čia esant nemokšų darbą, kaip ir nėra. Registeris taip sudarytas, kad į jį patekti neužteko būti "politšenu," dvysiaškiu ar šiaip kokiu neblogu aptiekorium. Bet visgi matosi kažkoks aptiekoriškas principas. Sunku patikėti, kad lenkai Amerikoje

UN Association of the US savo patalpoje Carnegie Endowment (skersai gatvės nuo UN) yra surengusi žymių JAV laikraščių karikatūristų darbų parodą ryšium su UN 25 m. sukaktimi. Čia viena iš žymesnių karikatūrų, pašiepianti UN nesugebėjimą pasiekti taikos pasaulyje.

mes

Atkelta iš 4 psl.

Antrąją baltiškųjų mokslų konferenciją užsienyje planuojama sušaukti San Jose kolegijoje, Kalifornijoje. Iš pirmosios silpnųjų pasimokę, rengėjai, rodos, tikisi suruošti visai rimtą dalyką. Linkime ir laukiame pasisekimo!

Įdomu, kad antrąjai konferencijai Vilniuje du rusai profesorai (Rostovo ir Doneco universitetų) aiškino baltų ir slavų kalbų bendrybes kaip "giminiškumo" vaisių, o amerikietis prof. Schmalstieg savo paskaitoje pabrėžė, kad dabar neįmanoma įrodyti nei baltų ir slavų kalbų kilmės iš vienos indo-europiečių prokalbės nei jų bendrybes išaiškinti lygiagrečiu išsivystymu arba ilgalaikiu gyvenimu artimais kaimynais. Sveikiausia, sakė jis, netikėti jokioms "teorijoms". Rusas profesorius V. Toporovas, tačiau įrodė, kad apie Maskvą dar ir šiandien galima susekti apie 300 baltiškųjų vietovardžių.

Trečioji baltistikos konferencija planuojama vėl Vilniuje 1974 m. Pageidauta, kad ir Baltistica žurnalo išėitų ne po du numeriu per metus, bet po keturis.

Gal ir Amerikoje baltiškoms studijoms geriau vyktų, jei kuriame nors Amerikos universitete būtų įkurtas centras — profesūra. Nors Amerikos lietuviai ir latviai čia savo valstybės neturi, bet gali pasinaudoti Amerikos valstybės ir visuomenės palaikomais universitetais, pridėdant savo finansų ir iniciatyvos.

teturėtų tik 116 medikų ar tik 11 teologų. Gal toks šių specialistų skaičius pasireiškė mokslo darbais. Bet tada būtų keista, iš kur lenkai gavo net 48 istorikus, 86 chemikus, 21 geografą ir geologą ir t. t.

Su tokiais plyšiais Registeris nublanksta. Prie pavardžių per maža informacijos.

Su lietuviais kiek kitaip: turime neblogą, deja, ketvirtį amžiaus pasenusį Registerį, turintį istorinės vertės.

Ei, mokyti vyrai, kur jūsų lietuviškas registeris.

LIETUVA PO 26 METŲ

Kelionės įspūdžiai ir apmąstymai

Edvardas Sulaitis

2

Myliu tave, senasis Vilniau,
Kai slenka vasara lėtai,
Kai debesėliai auksavilniai
Virš bokštų supasi aukštai...
O kokios baltos tavo žiemos!
Kokiu jus pavadint vardu,
Kada Neris krantinių rėmuos
Nušvinta spindinčiu ledu.

("Iš V. Mozūriūno "Vilniaus etiudų")

Senojo Vilniaus padangėje

"O kur buvot, broleliai, bene Vilniaus miestely? Ką girdėjot, broleliai, Vilniaus miestely?" — tai senos lietuvių liaudies dainos žodžiai. Tokius žodžius dažnai kartoja ir turistui, sugrįžusiam iš Vilniaus į Ameriką.

Tik Vilnius šiandien jau nėra miestelis, o miestas. 370 tūkst. gyventojų jau yra gražus skaičius. Taip pat ir savo lietuviškumu jis gali pasididžiuoti, nes jame dabar lietuvių yra daugiau negu bet kada jų anksčiau buvo. Net ir rusai atvykę į Vilnių dabar išmoksta lietuviškai kalbėti, nors lenkai yra gerokai užkietėję ir jie mieliau kalba rusiškai negu lietuviškai.

Vilniaus miestas iš seno yra svarbiausias politinis, ekonominis ir kultūrinis Lietuvos centras. Išsidėstęs Neries ir Vilnelės santakoje, Vilnius primena didžiulį amfiteatrą. Iš trijų pusių jį supa aukštumos, stiekiančios 200–230 metrų virš jūros lygio. Didelės kalvos, miškingos apylinkės ir abi upės miestui teikia gražų vaizdą.

Vilniaus vardas yra kilęs nuo Vilnelės upės, kuri senuose raštuose ir žemėlapiuose vadinama Viltia, — tokias žinias randame apie Vilnių turistams skirtoje knygutėje.

Miestas karo metu buvo gerokai nukentėjęs; dabar jis jau atstatytas, nors, lyginant su JAV ir kitais Europos miestais, jis gerokai susenęs ir reikalingas pagrindinio atnaujinimo. Pačiame mieste, šalia naujų pastatų, pamatysi jau grįžti besirengiančius namelius; šalia didelio mūrinio namo, stovi — kuklus medinukas. Tiesa, vykdomos naujų kvartalų statybos, pavyzdžiui, — Žirmūnuose, kur dominuoja penkiaaukščiai pastatai. Tačiau, nežinant kiek būtų tų naujų namų statoma, nežinia kuomet Vilnius išspręs opią būty problemą gyventojams. Dabar norint gauti padoresnį butą, reikia laukti metų metus. Tačiau dauguma yra kantrūs ir įpratę laukti...

Šiandien po Vilnių pakeliauti nėra problemos. Važiuoja autobusai, o' nuo 1956 m. pradėjo kursuoti ir troleibusai, kurių vairuotojomis yra moterys. Beje, ten moterys turi lygias teises su vyrais (o amerikietės dėl to dar tebekovoja). Jos yra vairuotojos, gatvių šlavėjos, taisytojos, inžinierės ir t. t. Matant moteris valant ir taisant gatves, turistui iš užsienio išsprunka klausimas: o ką jūsų vyrai daro? Jie dirba administracinius darbus — susilaukiamas atsakymas.

Beje, keliauti autobusais Vilniuje labai pigu: bilietas tik 4 kapeikos. Kuomet autobusai būna prisigrūdę, keleiviai turi patys pasiekti konduktorę ar automatą su bilietais. Praeiti nėra kaip, tai jie perduoda pinigus iš rankų į rankas. Ir kaip jie paskui atgauna tuos bilietus ir gražą, tik vienas Dievas nežino. Atsiranda ir "zuikių", kurie neįsigyja bilietų. Tokius dažnai pagauna bilietų tikrintojos, kurios prirašo 1 rublį pabaudos.

Ypatingai įdomios yra Vilniaus bažnyčios, kurių didelė dalis dar ir šiandien veikia ir tikinčiųjų gausiai lankomos. Teko matyti bent pusę jų. Kai kurios yra gerokai apleistos, kitos — gražiai atnaujintos ir prižiūrimos.

MUZIEJAUS GATVĖ VILNIUJE

J. Kacembergo nuotrauka

Čia, atrodo, priklauso nuo parapijos komiteto ir sugebėjimo sukaupti lėšų. Kai kuriose bažnyčiose mišų metu gieda chorai, gerai paruošti ir gausūs. Išviršinis įspūdis yra toks, jog žmonės gali laisvai lankyti bažnyčias, be jokių suvaržymų ar baimės. Lankytojų dauguma senesnio amžiaus žmonės, nors yra jauni, bet tik merginos; jaunų vyrų nesimato.

Gausiai lankoma Aušros Vartų koplyčia su stebuklinguoju Marijos paveikslu. Iš užmiesto pusės vartai turi šaudymo angas. Virš jų ornamentas: du grifai laiko didžiosios Lietuvos kunigaikštystės herbą. Masyvūs vartai ir prie jų išlikusi sienos dalis leidžia įsivaizduoti, kaip atrodė senasis, tvirtovinis Vilnius. Aušros vartų parapijos klebonu yra pernai JAV viešėjęs kunigas S. Lidys. Šis Sibiro tremtinys Amerikoje buvo visai apšmeižtas ir net vietinių kunigų atstumtas.

Prie Aušros vartų yra šv. Teresės bažnyčia, kurios statybai buvo panaudota brangi įvežtinė medžiaga: švedų granitas ir baltasis marmuras. Šiandien ji apleista, netaisoma. Greta Teresės bažnyčios stovi šv. Dvasios cerkvė.

Liaudies meistrų paroda

Vilniuje teko lankyti ir eilę parodų. Viena jų buvo — liaudies meistrų paroda, kurioje išstatyta 1800 liaudies meno eksponatų. Ji čia veikė Dinamo sporto halėje ir sutraukė net 800 liaudies menininkų.

Su šia paroda mus supažindino jos vadovė, iš profesijos keramikė, Alvyra Manuškaitė.

Čia irgi netrūko Lenino atvaizdų, daugiausia rankšluosčiuose išaustų... Bet kituose audiniuose pastebėti mieli žodžiai: "Graži, tu mano brangi Tėvyne" ir panašūs. Bendrai šioje parodoje pirmuoju smuiku grojo tekstilė: rankšluosčiai, juostos, pakulinės lovatiesės, skaros ir kt. Nemaža keramikos, akmens skulptūros, medžio skulptūros (jų tarpe ir lietuviškų veinių). Įdomios J. Vizbaro figūros, buvusio garsaus bėgiko K. Orento darbai. Daug darbų sutelkta ir metalo papuošalų bei gintaro skyriuose. Gerai atrodė S. Laužadžio gintaro vėriniai, A. Varnienės su gintaru kombinuoto vario papuošalai ir kt.

Plati ir įvairi buvo ši paroda: ją geriau išstudijuoti reikėjo mažiausia trijų valandų. Parodai išleistas platus katalogas, net visa knyga. Parodyta daug dėmesio šiai meno šakai, kuri iševijoję beveik nepropoguojama, nors šiaip jau dailės parodų čia netrūksta. Deja, jose čia vietos randa tik "tikrojo" meno kūrėjai.

Teko aplankyti ir Dailės rūmuose vykusią parodą, skirtą lenininėi tematikai. Kadangi šiemet Lenino garbei buvo skirta daug renginių, tai nebuvo išskirti nei dailininkai. Deja, ši paroda nepadarė geresnio įspūdžio, gal dėl jos nuobodumo, o taip pat ir nedidelės meninės vertės. Kuomet turistai iš užsienio paklausė vieną šios parodos prižiūrėtojų — ar čia visada vyksta tokios parodos — buvo atsakyta: "Ne, būna ir gerų!"

Tęsiama 7 psl.

Lietuva po 26 metų

Atkelta iš 6 psl.

"ĖSKIET, KAD VALGYTI NENUORĖTUMĖT!

Įdomi buvo Etnografinių lietuviškų valgių paroda, įsikūrusi Statybininkų rūmuose. Čia su savo valgiais pasirodė visi Lietuvos rajonai, kai kurie paruošę teminius stalus. Pavyzdžiui, Prienų rajonas turėjo stalą, pavadintą "Rugiapiūtės pavakarčiai". Ant jo matėsi: paprastas varškės sūris, saldus varškės sūris, džiovintas sūris su kmynais, naminis sviestas, skilandis, naminė dešra, medus, agurkai, naminė duona, ragaišis, lietuviška gira, klevinė sula.

Buvo proga nusirašyti kai kurių šių valgių ir gėrimų receptus. Štai, kaip gaminamas ragaišis: į kliją supilami kvietiniai miltai. Miltai užmaišomi užvirintu pienu. Įdedama mielių. Tešla apibarstoma miltais ir paliekama kilti. Kai pakyla, vėl minko, deda sviestą, cukrų, kiaušinius, leidžia pakilti.

O lietuviškos gijos receptas: Ruginė duona išdžiovinama, užpilama verdančiu vandeniu. Palaikoma, kol atauš iki vasaradrunčio, nukošiama, įdedama cukraus, mielių, supilama į molinį ąsotį arba medinį kubiliuką ir rauginama. Atšaldoma rūsyje.

Lankant šią parodą prie visų stalų reikėjo ką nors paragauti ar išgerti. Visi kišo skilandį, dešrą, girą, alų, na ir stipresnius gėrimus. Jeigu visų siltymus lankytojas būtų priėmęs, jis tikrai tos parodos nebūtų matęs...

Taip pat prasmingi buvo įvairūs užrašai prie tų stalų. Vienu jų užvardintas šis skyrelis, o kiti skambėjo: "Čia tik gegutės pieno trūksta", "Pasišėdyk burną košei valgyti" ir kt. Na, o kad lankytojams būtų nenuobodu ragauti lietuviškus valgius, kartis nuo karto įvairias liaudies melodijas režė liaudies kapelos.

Susimastęs muzikantas per Tautinių šokių šventę

ĮVAIRŪS SUSITIKIMAI

Vilniuje teko sutikti nemažą pažįstamų, o taip pat susipažinti ir naujų draugų. Jų tarpe — Vilniaus universiteto rektorių prof. dr. J. Kubilių, kurio vizitas pas mano kaimyną J. Kreivėną Ciceroje anais metais kai kuriuose lietuviuose čia padarė didelį perversmą. Dabar apie tai irgi juokais prisiminėme, kuomet

Goja linksma kaimo kapela Vilniuje. Visą savaitę prieš Taut. šokių ir dainų šventę Vilniuje visas miestas skambėjo nuo muzikos garsų.

viešėjau jo naujai pastatytuose namuose Miltos gatvėje. Tai dviejų aukštų pastatas, kuris ne tiek įdomus išore, kiek savo interjeru. Žinoma, taip gerai įsikūrusių, kaip prof. Kubilius, Vilniuje nėra daug.

Netoliese nuo prof. Kubiliaus stovi Lietuvos kompozitorių sąjungos pirm. pavaduotojo Povilo Tamulitno rezidencija. Tai irgi dar naujokas pastatas. Pats jų šeimininkas pernai yra viešėjęs pas savo brolių, Chicagoje, dėsto Konservatorijoje. Pas jį teko būti viename muzikų susitikime, kur taip pat dalyvavo komp. V. Klova su savo žmona (irgi viešėjusia Amerikoje). Čia buvo ir Justas Paleckis, neseniai sugrįžęs iš Maskvos, kur baigė savo politinę karjerą ir pasitraukė į pensiją. Jį tik pirmą kartą teko asmeniškai sutikti, bet jis paliko neblogą įspūdį. Bendrai, apie jį Lietuvos gyventojai tik gera gali pasakyti. Jis ir tame pobūvyje neatrodė kaip diplomatas, o dainininkas ir chorvedis — bandė pravesti bendras dainas.

Iš susitikimų kompozitorių įdomus atrodė Vytautas Barkauskas, kuris daugumoje dainas rašo naudojant neseniai Chicagoje viešėjusios poetės Violetos Palčinskaitės eiles. Jo kūrybos žymią dalį sudaro muzika vaikų chorams, tai šį tą davė lauktuvų parvežti ir išsivijusių jauniems dainos mėgėjams. Kai ką parsivežtų kūrinį gal padainuos Cicero lit. mokyklos vaikų choras. Komp. Barkausko žmona yra muzikologė, kuri rašo darbą apie musiški kompozitorius. Ji buvo sužavėta padovanota D. Lapinsko kūrybos plokštele ir pažada apie šį muziką daugiau davinų atsistų.

Kompozitorių daugiau pažinti teko ir Antaną Rekašų, pasižymėjusį savo simfonijomis ir baletais. Jų jauniausias yra A. Bražinskas, kurio nuotaikingą dainelę "Nemunėli, Nemunėli" dainuoja Chicagos ir Cicero lietuviai vaikai. Beje, dauguma kompozitorių susipietę gyvena atskirame kvartaliukyje, kur,

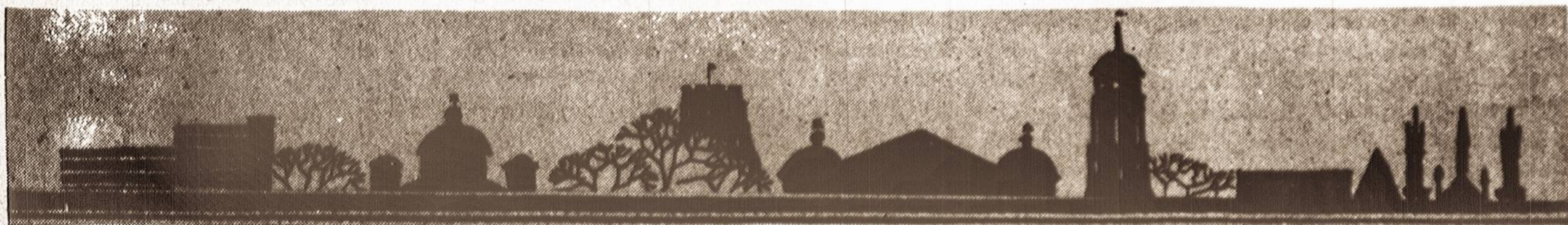
berods, yra 16 atskirų butų ir Kompozitorių sąjungos raštinės, archyvas, posėdžių salės mažiems pasirodymams. Čia vieną dieną vyko ir pažangiaisiais vadinamų JAV dainininkų koncertas, kuris buvo net filmuojamas. Ten jį stebėjo patys geriausiai Lietuvos muzikai, kurie apie išsivijusių muzikinį pajėgumą galėjo susidaryti labai tamsų vaizdą. Ypatingai, kad po koncerto vykusiuose pokalbiuose tų pažangiųjų vienas iš dainininkų save prisistatė visos išsivijusios reprezentantais. Privačiai kompozitoriams teko aiškinti, kad šie seni ir mieli tautiečiai jokia būdu neatstovauja išsivijusios muzikinio pasaulio, nors kai kurie klausytojų tokią nuomonę jau iš anksčiau turėjo.

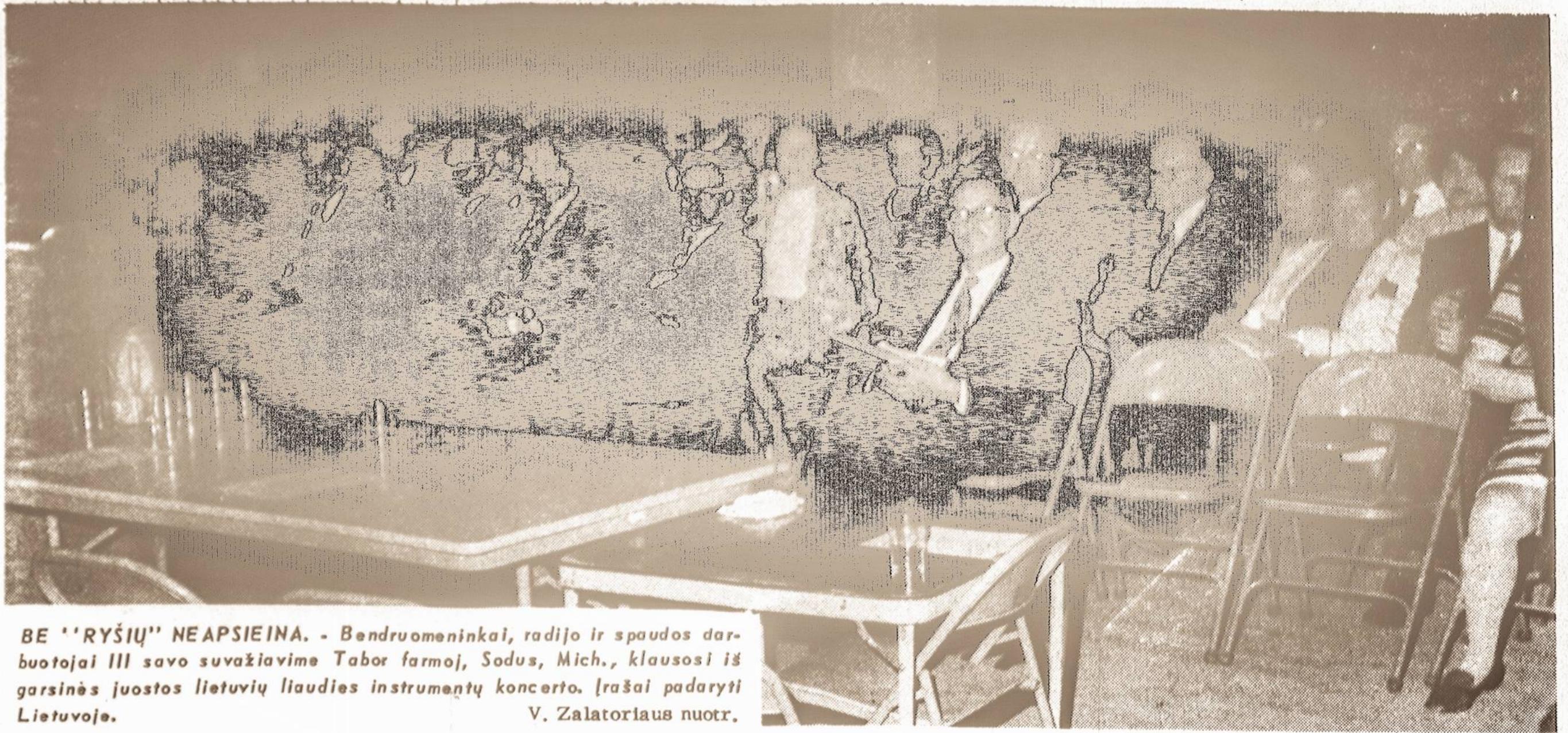
Sutiktųjų tarpe buvo Edmundas Juškys, grįžęs atostogoms iš Washingtono, Washingtono tarnavęs Vytautas Zenkevičius, dabar Lietuvos užsienių reikalų ministerio pavaduotojas, žurnalistinį darbą New Yorke dirbęs Robertas Žiugžda su žmona Onute, buvęs chigagietis dr. Margeris, kuris nežiūrint senyvo amžiaus buvo atvykęs į Gintaro viešbutį pasimatyti su "amerikonais". Norėjosi susitikti poetą Mikuckį, kuris, beje, gyvena Kaune ir į šventinius renginius į Vilnių neatvažiavo. Teko matyti tik jo naują, 28 m. amžiaus žmoną.

Asmenų, su kuriais teko ilgiau ar trumpiau bendrauti, sąrašą būtų galima tęsti žymiai ilgiau. Tačiau apie kai kuriuos jų gal dar teks pakalbėti kitomis progomis.

Daug ką mačiau, broleliai, Vilniaus miestelyje. Ir aš, kaip poetas V. Mozūriūnas, jį pamylėjau. Pamylėjau jo vaizdus iš senojo Gedimino kalno, jo bokštus, jo praeitį... Na, ir nemaža jo dabarties, ypač šventinius renginius Kalnų parke, Žalgirio stadijone ir Vingio parke, apie ką jau anksčiau teko rašyti.

Sekančiame nr. apie Kauną

BE "RYŠIŲ" NEAPSIEINA. - Bendruomeninkai, radijo ir spaudos darbuotojai III savo suvažiavime Tabor farmoj, Sodus, Mich., klausosi iš garsinės juostos lietuvių liaudies instrumentų koncerto. [rašai padaryti Lietuvoje. V. Zalatoriaus nuotr.]

KAS MUMS SKAUDA

Atkelta iš 7 psl.

Toliau dr. Butkus savo mintis dėstė šiais įsidėmėtinais žodžiais:

"Dalis mūsų griebiamės kraštutinumų, pasiduodame desperacijai, žodžiais stengiamės išreikšti per daug patriotinio jausmo; per mažai parodom šalto proto. Nei kilniausių patriotinių jausmų sužadinti neturime teisės užgaulioti kitų, kurių veiklos metodai mums nepatinka".

Dr. Butkus skundėsi, kad mums trūksta sutarimo, kurie darbai svarbesni. Trūksta darbo planų ir darbo rankų paskirstymo.

— Laikas įsisąmoninti, kad viskas atliekama laisvanoriškai, — tvirtino jis. — Neturint valdžios, negali būti tarpinstitucinio primato.

Jis pavadino nelaimingais tuos, kurie visuomeninėje veikloje ieško asmeninės garbės.

Vėliau baigiamoje kalboje šią mintį dar giliau išryškino Barzdukas, pailiustruodamas, a. a. Bačiūno pavyzdžiu, kurio nors jau ir nebėra, bet jo pradėti suvažiavimai tebevyksta. Davė suprasti, kad ir jis, Barzdukas, "su Dievu pirštų nesudūręs" ir kai jo nebebus, suvažiavimai turės vykti, bendruomenė gyvuoti.

Butkus, kaip ir Barzdukas ragino būti atviriems.

— Kalbėkime apie lietuvišką gyvenimą tokį, koks jis yra. Kalbėkime realiai, su melle. Kelkime tik tokias problemas, į kurias įmanomas atsakymas. Nekalbėkime apie viską iš karto.

Kad tokių paraginimų reikėjo, parodė vėlesnės diskusijos.

Darbų vykdytojas. - Dr. A. Butkus, vykdomasis PLB cv vicepirmininkas, pravedė aštuonias valandas su pertraukomis trūkusias diskusijas per III bendruomeninkų radijo ir spaudos darbuotojų suvažiavimą.

GINČAI ATGRASO

Butkaus nuomone, lietuviškos veiklos pasisekimas priklauso nuo to, kiek vieni kitų paramos susilauksime.

— Tos paramos yra vis didesnis pavojus netekti, kai visuomeninėje veikloje pasidarom dogmatikai, kai vietoje dialogo ieškom progos kitus pamokyti, — baigė dr. Butkus.

Trečiasis šeštadienio popietės kalbėtojas buvo rašytojas inžinierius V. Volertas, kuris savo kalbą pradėjo optimistiškai ir dviprasmiškai — "kol bus lietuvių, Bendruomenė egzistuos".

Jis pripažino, kad visuomenės inercija yra didelė. Išsiviją šiuo metu "vargina ryšiai su kraštu", santykiai su VLIKU ir ALTU.

Ir čia Volertui išspruko "liapsusas", kurį vėliau bandė išnaudoti nevienas demagogas-kalbėtojas. Volertas priminė vieną priešrevoliucinį Lenino raginimą bolševikams remtis

jaunimu ir savo veiklos smaigalį kreipti jiems laimėti. Kai vėliau marksistas Naujienų redaktorius M. Gudelis tvirtino, kad "mes turim kovoti prieš kiekvieną Lenino idėją, nes tai pats bauriausias dalykas, kokį galima įsivaizduoti", tai V. Rastenis jam atkirto, kad jis Naujienose daug dažniau ir daug ilgesnių Lenino citatų randas.

Kita Volerto iškelta mintis, radusi pritarimo, buvo, kad "Bendruomenė negali atsižadėti nemokančių lietuvių kalbos". Jis išpranašavo "Bendruomenei dar 40-100 m. gyvenimo".

Didžiausiu lietuviškos spaudos apologetu suvažiavime pasirodė V. Alantas, kaip žurnalistų sąjungos cv pirmininkui ir pridera.

— Mūsų spauda atlieka savo uždavinį visuomenei, — teigė Alantas. — Negaliu nesistebėti nežemu lietuvių periodikos intelektualiniu bei profesiniu lygiu.

Jis išreiškė viltį, kad ir antrą kartą Lietuvai nepriklausomybę atkovos spauda. Alantas tik paabejojo, ar visuomenė atlieka savo pareigas spaudai ir jos darbuotojams, laukdami iš jų vien aukos.

Ko trūksta radijo programoms?

Gal geriausiai įvadinių kalbėtojų patarimus įsidėjo į galvą J. Stempužis, Clevelando Tėvynės garsų radijo programos vedėjas. Jo paskaita "Ką lietuviškas radijas duoda ir ką turėtų duoti klausytojams" buvo ir atvira, ir dalykiška ir su konkrečiais pasiūlymais. Jis tuoj pradžioje priminė, kad nebuvo išsėstas 1964 m. suvažiavimo nutarimas išleisti naujai plokštelę su Lietuvos himnu ir giesme "Lietuviškas esame mes gimė". Jis siūlė tą nutarimą dabar įvykdyti, kad iškilmingom progom per radiją būtų kas pagroti.

Stempužis ten pat išvardino suvažiavime dalyvaujančius lietuvių radijo žurnalistus: F. Dauką, S. Garliauską, A. Janušį, V. Kasniūną, M. Lenkauskienę, P. Petrutį, Sakadolskį, J. Simonavičių, J. Urboną ir V. Urboną.

Jis pateikė ir daugiau faktų. Vakarų pasaulyje veikianti 31 lietuviška radijo valandėlė. (Jis tikriausiai į tą skaičių neįtraukė dar kokio pustuzinio komunistinių lietuviškų radijo valandelių.) Daugiau kaip pusė tų programų, 21, yra JAV ir Kanadoje, — trys iš jų angliškai, — 4 P. Amerikoje, 1 Australijoje ir 5 kitose valstybėse, įskaitant ir 4 VLIKo administruojamas radijo programas.

GYVENA "TERORE"

Kalbėtojas nusiskundė, kad spauda per mažai rašo ir komentuoja radijo programas. Jis siūlė lietuviškų programų sąrašą tiems leidiniams, kurie norėtų jį skelbti.

— Mes esam konservatoriai, — toliau dėstė jis. — Jaunoms mintims pas mus nėra vietos, nes netektume rėmėjų. Gyvename konservatizme ir ekonominiame terore.

Jo programose esą žinių ir iš Lietuvos, kurių dalį parūpina vienas clevelandietis, besiklausantis transliacijų per Maskvą lietuvių kalba trumpomis bangomis.

— Negalime atsiskirti nuo savo krašto žmonių, jų kūrybos, — toliau kalbėjo Stempužis. — Svarbu žinoti ir ką Maskva ir jos statytiniai ten daro.

Anot Stempužio, muzika yra pagrindinė radijo programų dalis. Jo nuomone, reikėtų groti tik lietuvišką arba lietuvių atliekamą muziką. Mūsų publika labiausiai mėgstanti "šabaniauskiskas" melodijos.

Tos 9 psl.

"Kas mums skauda ir kaip gydyti?"

Atkelta iš 8 psl.

Jis taip pat paaiškino, kad rašant pranešimus į radiją labai svarbu nenaudoti santrumpų. Pavz., rašyti "Jonas Žmuidzinas" ne "J. Žmuidzinas." Pasiūgo radijo vaizdėlių ir vaidinimų, pritaikytų radijui. Siūlė, kad Kultūros fondas tuo susirūpintų ir skatintų rašytojus tokią medžiagą kurti arba pritaikyti. Pareiškė, kad radijui geriausias tokios asmenybės kaip Pupų Dėdė arba Vitalis Žukauskas ir apgalvestavo, kad "mes humorui ir satyrai stokojam talento."

Kitas jo pasiūlymas buvo steigti radijo pranešėjų kursus ir išmokyti veikėjus kalbėti pagal esantį laiką. Papasakojo, kad, kai Ohio gubernatorius dalyvavo jo programoj, tai buvo paruošęs 5, 10, 30 min. kalbas, pagal pasirinkimą. Tuo tarpu, kai syki kalbėjęs antraeilis lietuvis veikėjas, tai iš anksto pareiškęs, kad "nė vieno žodžio" neišbrauks iš savo kalbos. Tekę jam tada perjungti mikrofoną vidury kalbos dėl laiko stokos, nors ir po to veikėjas dar kalbėjęs į tuščią mikrofoną...

"Suvažiavimo sąžinė" - Visa galva savo profingomis pastabomis bendruomeninkų, spaudos ir radijo darbuotojų suvažiavime prasikiso žurnalistas V. Rastenis.

Kiek muzikos reikia?

Vienas Stempužio tvirtinimas susilaukė kitokios reakcijos negu jis tikėjosi. Jis išnagrinėjo nenurodytos paros Vilniaus radijo programą ir rado, kad transliuojama 18 valandų, iš kurių 10 skirta muzikai. Tos muzikos 8% sudaro grynai lietuvių kompozitorių ar atlikėjų kūriniai, kas Stempužiui pasirodė per mažą. Bet ne V. Rasteniui. Tas, pasirodo, 1928 m. pats dirbęs Lietuvos radijone ir atsiminė, kad anais laikais Lietuvos radijas tikrai mažiau lietuviškos muzikos transliuodavo.

Stempužis savo ramia, dalykišką paskaitą užbaigė raginimu: "Dirbkime, o tiems, kurie dirba, neįtrūdykime!" Jis dar painformavo, kad radijo vedėjai susitarę, kanadiečio J. Simona vičiaus iniciatyva, nutarė pirmąją kiekvienų metų savaitę skelbti lietuviško radijo savaitę.

"Juoda avis" tarp suvažiavimo dalyvių buvo Naujienų redaktorius M. Gudelis, kuris ne tik vienintelis atstovavo "opoziciją", bet buvo vienas iš keleto senosios kartos amerikiečių dalyvavusių suvažiavime. Dėl tos pat priežasties jis gal būtų atstovavo didžiausiai Amerikos lietuvių daliai.

Gudelis savo kalboje grįžo prie Bendruomenės Amerikoje steigimosi laikų ir papriekaištavo, kad B-nė turėjusi organizuotis "proporciniu pagrindu", panašiai kaip ALTas, VLIKas ir BALFas. Bet "norėta pastatyti ant savo" ir taip B-nė atsiskyrusi nuo senųjų Amerikos lietuvių. Vėliau V. Rastenis, "suvažiavimo sąžinė", ir vėl Gudelį patikslino, kad kaip tik Chicagos altininkai Gudelio idealizuojamą projektą atmetę, o ne dipukai.

Gudelis už Bendruomenę

Redaktorius Gudelis taip pat gynėsi daug keno priekaištų, kad Naujienos esančios "prieš Bendruomenę", prieš Clevelando šokių grupę Grandinėlė. Jos, girdi, nesandios prieš B-nę, bet prieš vieną grupelę, kuri norėjusi B-nę perimti į savo rankas. Gudelis taip pat suabejojo ne vieno kalbėtojo pabrėžtu B-nės visuotinumui ir stiprybei. Jo nuomone, neseniai praėję tarybos rinkimai ir balsuotojų skaičius parodė B-nės silpnumą, ne stiprybę.

Užsipuolė Gudelis ir V. Alantą, kuriam trukę "profesionalizmo ir tolerancijos" žurnalistas paskaitą skaityti. Alantas jam pasiūlė palyginti spaudos metrikas, kurios parodysią, kad jo stažas už Gudelio nė kiek nemenkesnis.

Vienas geriausių ir nuosakiausių kalbėtojų šioje konferencijoje buvo kun. J. Vaišnys, S. J., Laiškų lietuviams redaktorius. Jam atrodė, kad su informacija apie Lietuvą labai daug kas ne taip, kaip turėtų būti. Yra aiški tendencija niekinti visa, kas šiandien Lietuvoj kuriama, vietoj kritikuoti tarybinę politinę santvarką. Jis manęs, kad išeiviai pilnai sutaria tautybės klausimais ir visiškai nesutaria politiniais, prie kurių priklauso ir ryšių su tėvyne klausimas.

— Mūsų veikėjai suskaldė lietuvius, — teigė kun. Vaišnys. — Geriausias metodas šiuo klausimu — tyla. Nekelkime jo ir nebus skaldymosi.

O ir per pamokslą kuklioj, lagerį primenančioj improvizuotoj kopytėlėj, tėvas Vaišnys komentavo tai dienai skirtą švento Rašto skaitymą, kur pasakyta: "Kur pavydas ir ginčo dvasia, ten nedoras veikimas."

SVETINGI ŠEIMININKAI. - Valdas ir Alma Adamkai triūsia už bufeto, kad jų svečiai, III bendruomenininkų, spaudos ir radijo darbuotojų konferencijos dalyviai, būtų patenkinti.

V. Zalatoriaus nuotrauka

ŽODIS JAUNIMUI

Už didesnę dėmesį apylinkėms darbe pasisakė Jokubaitienė iš Clevelando ir A. Gintneris bei V. Kamantas iš Chicagos. Jauniausia JAV Bendruomenės tarybos narė 18-metė J. Jasaitytė emociškai ragino susirinkusius apsispręsti, ar jie nori savo laiką ir energiją eikvoti Daunoro ir panašių koncertų rengimams ir iš to kylančiais ginčiais, ar koncentruotis į jaunimą, mokyklas ir lietuviškas šeimas. Jasaitytė konstatavo, kad suvažiavime, į kurį užsiregistravo 64 asmenys, dalyvauja tik trys jaunosios kartos atstovai.

Rastenis citavo Daunorą

Vėliau V. Rastenis papasakojo, ką pats Daunoras sakęs apie pagalbą jam ar Lietuvai. Girdi, jeigu jūs, išeiviai turite atliekamų pinigų, tai padėkit savo kultūrininkams čia.

Dr. Bobelis įsiskarščiaęs tvirtino, kad visas triukšmas Bendruomenėje esąs "grynai dėl pinigų." Anot jo, laisvinimo darbas yra visa mūsų ateitis, visas tikslas, "dėl kurio mes dirbame". Bendruomenė turinti užtenkamai pinigų kultūrininkams darbams ir galėtų dalies jų atsiskaityti laisvinimo reikalams.

Ta prasme kalbėjo ir daugiausia plovimų susilaukęs Kanados LB pirmininkas dr. S. Čepas.

— Jūsų mažos aukos VLIKui, — tvirtino jis. — Mes surenkam 8 — 9 tūkstančius per metus. Jūs turėtumet 80 — 90 tūkstančių surinkti.

Jo nuomone, visos Vasario 16-tosios aukos turėtų eiti laisvinimo reikalams. Tam karštai pritarė ir T. Blinstrubas iš Chicagos.

Suvažiavimo rezultatus buvo pavesta susumuoti V. Rasteniui ir Sakadolskiui. Rastenis pasakė, kad šioje komisijoje jis sutikęs dalyvauti tik dėl to, kad suvažiavimas yra nestatutinis organas ir rezoliucijų priimti nereikėtų. Jos paprastai kaip

tik ir sudaro nusivylimo įspūdį, kai "išskilmingais žodžiais praskiedžiama nesėkmė.

Pabaigoje ir vėl kalbėjo dr. Butkus ir Barzdukas. Pirmasis paskaitė kadais VLIKo pirmininko Valiūno pasakytus šiuos žodžius: "Bendravimas su Lietuva, ypač jaunimui, yra būtinas. Nustokime vieni kitus kaltinti ir šmeižti. Net ir lietuviu komunistu, veikiančiu Lietuvoje, nevadinkime išdaviku. Niekas nežino, kuris iš jų gali pasekti Konrado Valenrodo pėdomis."

Suvažiavimą per Barzduką sveikino Lietuvos Charge d'affaires Washingtono J. Kajeckas, jau minėtas dr. K. J. Valiūnas, ir K. Sidzikauskas. Asmeniškai: gen. konsulas Chicagoje P. Daužvardis. VLIKo vicepirm. J. Audėnas, ALTO pirm. E. Bartkus, Lietuvos laisvės komiteto atstovas V. Vaitiekūnas ir Lietuvių fondo pirmininkas dr. K. Ambrozaitis.

Dr. Ambrozaitis su dviem kolegom paaukojo ir šampano šeštadienio vakarienei. Tostu buvo atžymėta jo 30 m. vedybinė sukaktis, pagerbta ten pat buvusi velionies J. Bačiūno našlė ir atsidėkota svetingiešiams Adamkams.

Daugiau žurnalistų suvažiavimų

Per "paskutinius pietus" sekmdienį dalyviai buvo užklausti, ar norėtų ir ateityje B-nės spaudos suvažiavimus rengti. Visi pasisakė už, o ir iš Adamkų buvo gautas sutikimas naujai konferencijai kuriai data dar nenustatyta.

Vienintelis, kuris iš visų kalbėtojų išreiškė savo nepasitenkinimą suvažiavimu buvo Lietuvių radijo forumo vedėjas iš Chicagos V. Kasniūnas. Jam suvažiavimo temos įtaigojimas, kad lietuvių išeivija ar suvažiavimo dalyviai sergą, atrodė neįtikėtinas.

— Barzdukas siūlo mums pasigydyti?! Mes jam to nesitlom, — išsižeidęs kalbėjo Kasniūnas. — Tie trys suvažiavimai yra didžiausias absurdas!

REDAGUOJĄ
EDVARDAS ŠULAITIS

● Tarybų Sąjungos sachmatų rinktinė vėl iškovojo I vietą XIX pasaulinėje olimpiadoje. Siegene (V. Vokietijoje) įvykustose varžybose ji surinko 27,5 taško (iš 44 galimų). Antroje vietoje liko vengrai, kurie nuo rusų atsilikko vienu tašku. Bronzos medalius gavo jugoslaviai, kurie surinko pustaškiu mažiau negu vengrai. Amerikiečiai, kurie taikstėsi į prizinių pozicijas, ši kartą kervirtoje vietoje su 24,5 taškais. Nors JAV komandoje žaidė garsūs Fiseris, jis čia daug nepagalbėjo. Svarbiose rungtynėse su Tar. S-ga jis praktiškai tašką prieš Spaskį. O paskutiniame susitikime su dvylktoje vietoje likusiai ispanais jis iš viso nestojo žaisti dėl "štabo" (taip pat nepasirodė ir kitas žydas-Reševskis). JAV pilietis P. Benko ir latvis D. Mednis bei V. Lombardi.

Tar. S-gos komandos kapitonas buvo estas P. Keresas. Kaip minėjome latvis žaidė pas JAV. Kanadoje, kur vienu metu pirmavo P. Valtonis, šlandien neturime nė vieno aktyvaus pajėgesnio lietuvio (Kanados komanda olimpiadoje užėmė 11 vietą).

● Isakas Vistanekis, buvęs Lietuvos sachmatų rinktinės žaidėjas prieškariniais metais, sulaukė 60 metų amžiaus. Jis šiandien gyvena Vilniuje ir dirba kaip teisininkas. Vistanekis dar ir dabar yra aktyvus žaidėjas. Pernal per Lietuvos profsąjungų pirmenybes jis užėmė I vietą. Jis taip pat žaidžia Lietuvos sachmatų komandoje, kuri dalyvauja Europos taurės varžybose susirašinėjant. Jis šiame žaidime įvykdė tarptautinio meistro normą. Vistanekis prieš karą 5 kartus žaidė Lietuvos rinktinėje sachmatų olimpiadose -- 1931 m. Prahoje, 1933 m. -- Falkstone, 1935 m. -- Varšuvoje, 1936 m. -- Miunchene, 1937 m. -- Stockholme.

● Ignas Žalys gerai pasirodė Montreallio sachmatų varžybose. Jis iš 6 partijų padarė 5 taškus ir dalinosi I vieta su kitais trimis žaidėjais. Paskutiniame rate jis nugalėjo miesto čempioną J. Cersho.

Lietuvos krepšinininkai žaidė su amerikiečiais

Lietuvos krepšinininkai yra turėję daug tarptautinių rungtynių, tačiau prieš JAV krepšinininkus dar nebuvo tekę rungtyniauti. Pirmą progą pasitaikė šiomet, kuomet Talline, Estijoje Lietuvos rinktinė susitiko su JAV olimpine (tiksliau -- olimpinių vilčių) komanda.

Lietuvos krepšinininkai čia pasirodė be savo stipriausio ramsčio -- M. Paulausko ir turėjo "sunkią duoną". Pergalė atiteko amerikiečiams -- 82:69 (43:38). Per šias rungtynes ypatingai gerai sukovojo R. Venzbergas, kuris sumetė 21 tašką ir gavo geriausio šio susitikimo žaidėjo dovaną. Taip pat JAV komandos treneris jam įteikė kamuolį su amerikiečių žaidėjų parašais.

Beje, šios rungtynės įvyko 4 komandų turnyro rėmuose. Turnyre, be Lietuvos ir JAV, dalyvavo Estijos krepšinininkai ir Tarybų Sąjungos rinktinė. Įdomu, kad Lietuviai, pralaimėję amerikiečiams, nugalėjo Estiją (83:75), tuo tarpu estai įveikė JAV (88:82). Tarybų Sąjungos jaunimo rinktinė pralaimėjo visus susitikimus ir liko paskutinėje vietoje. Pirmąją vietą, pagal geresnį taškų santykį, užėmė amerikiečiai, estai liko antri, o Lietuva -- trečioje vietoje.

Amerikiečių spaudoje Lietuvos -- JAV krepšinio susitikimas buvo žymimas kaip tarpvalstybinės rungtynės -- "Lithuania" -- "US". Beje, tai buvo 176-sios Lietuvos krepšinininkų rungtynės, kuomet jie rungtyniavo Lietuvos rinktinės vardu.

TRUMPAI IŠ LIETUVOS

● Vytautas Kulakauskas, buvęs Lietuvos krepšinio rinktinės žaidėjas, sulaukė 50 metų amžiaus. Nuo 1960 m. jis vadovauja Vilniaus inžinerinio statybos instituto fizinio auklėjimo katedrai. 1968 m. jam suteiktas mokslinis docento vardas. Sukakuvininkas išaugino 2 sūnus, kurių vienas jau turi mažametį sūnelį.

● Kauno Žalgirio boksininkai Kaune susitiko su Bavarijos (V. Vokietija) bokso atstovais ir juos įveikė 8:1 pasekme. Čia buvo devynios poros 6 svorių kategorijose. Sunkiame svorėje rungtyniavo trys poros ir vienoje jų vokiečiai sugebėjo pasiekti pergalę: V. Vokietijos rinktinės narys Kosemann nugalėjo kaunietį (lengvesnį net virš 20 svarų) -- V. Mulevičių taškais.

● Illinois sachmatų pirmenybėse Povilas Taurvaišas ir Vytautas Palčiauskas surinko po 5,5 taško iš 7 kalimų. Pirmą vietą čia dalinosi E. Formaneck, R. Verber ir C. Brasket, kuris uždirbo 6 taškus. Abu mūsų žaidėjai pirmenybėse šio tuoj po jų. Viso buvo 170 dalyvių. Neblogai pasirodė ir K. Jankauskas, kuris su 4,5 taško gavo A klasės žaidėjo prizą. F. Šalkauskas, V. Karpūška ir V. Zinkevičius pelnė 3,5 taško.

● Dr. Vytautas Palčiauskas šiuo metu yra vienintelis lietuvis sachmatininkas, kuris yra meistrų klasėje JAV Sachmatų federacijos "rating" sąraše. Jis čia įvertintas 2204 taškais. Netoli nuo jo atsilikęs, bet į ekspertų klasę nupuolęs, yra Povilas Taurvaišas su 2193 taškais. Amerikoje gimęs lietuvis -- Winikaitis turi 1942 taškus, o jaunasis čekagietis A. Jasaitis -- 1903.

● "Chess Life & Review" žurnalas rugsėjo mėn. numeryje įdėjo V. Mikėno partiją, žaidžiant su Čekoslovakijos didmeisteriu Salo Flohr 1933 m. sachmatų olimpiadoje Falkstone. Tą partiją mūsų žaidėjas laimėjo per 20 ėjimų. Mikėnas čia vadinamas "The mighty Mickey Mouse".

JUOZO BANDŽIUKO BARAS IR RESORANAS

Čia vaišinsitės ir vaišinsitės ne tik Amerikos veik visais gėrimais -- alumi, vynu ir dar stipresniais. Gausi ir importuotų iš Europos ir kitų kraštų. -- Jauki vieta susitikti, pasikalbėti ir džiaugtis gyvenimu su maloniais draugais.

KABARETAS - ŠOKIAI
110 - 12 Jamaica Ave.
Richmond Hill, N. Y.
Telefonas 846-9286

NEW CANADIAN BLITZ DIET

LOSE 5 POUNDS OVERNIGHT!

Learn the secret of incredible, No-Effort, No-Drug, ONE-DAY reducing formula! Have your wholesome, yummy "Blitz"! (4 mystery meals) -- Go to bed! Wake up! -- and you have lost 5 pounds. Unbelievable? Sure! But it works. Every time. OR YOUR MONEY BACK! SPECIAL OFFER (limited period only): \$3.00

Yes I want to lose five pounds overnight. Please rush by mail CANADIAN BLITZ DIET. I enclose \$3.00 cash, money order, or cheque (Sorry no C.O.D.'s). If payment by cheque enclose \$3.50 to cover handling costs.

CANADIAN BLITZ DIET
203 - 15104 Stony Plain Road,
EDMONTON, Alberta, Canada

Name

Address

City

State

Zip

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY · MUTUAL FUNDS · INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, apdraudus,

federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų (Money Order) ir įvairiausiems kitais reikalais, -- kreipkitės į

Joseph Andrusis - Tel. VI 7-4477
87-09 Jamaica Avenue

Woodhaven, N. Y. 11421

BILIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO PRIEMONĖMIS Į VISAS PASAULIO VIETAS

Atdara kasdien nuo 9 v.r. iki 9 v. vakaro

WHITE HORSE

Tavern

BARAS IR RESTORANAS

Duodami palaikytuviniai pietos.

86-16 Jamaica Ave.
WOODHAVEN, N. Y.
Tel. Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS
Savininkas

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudus ir visais reikalais kreipkitės į

REAL ESTATE & INSURANCE
John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės valdžios mokesčių pareiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas
Virginia 6-1800

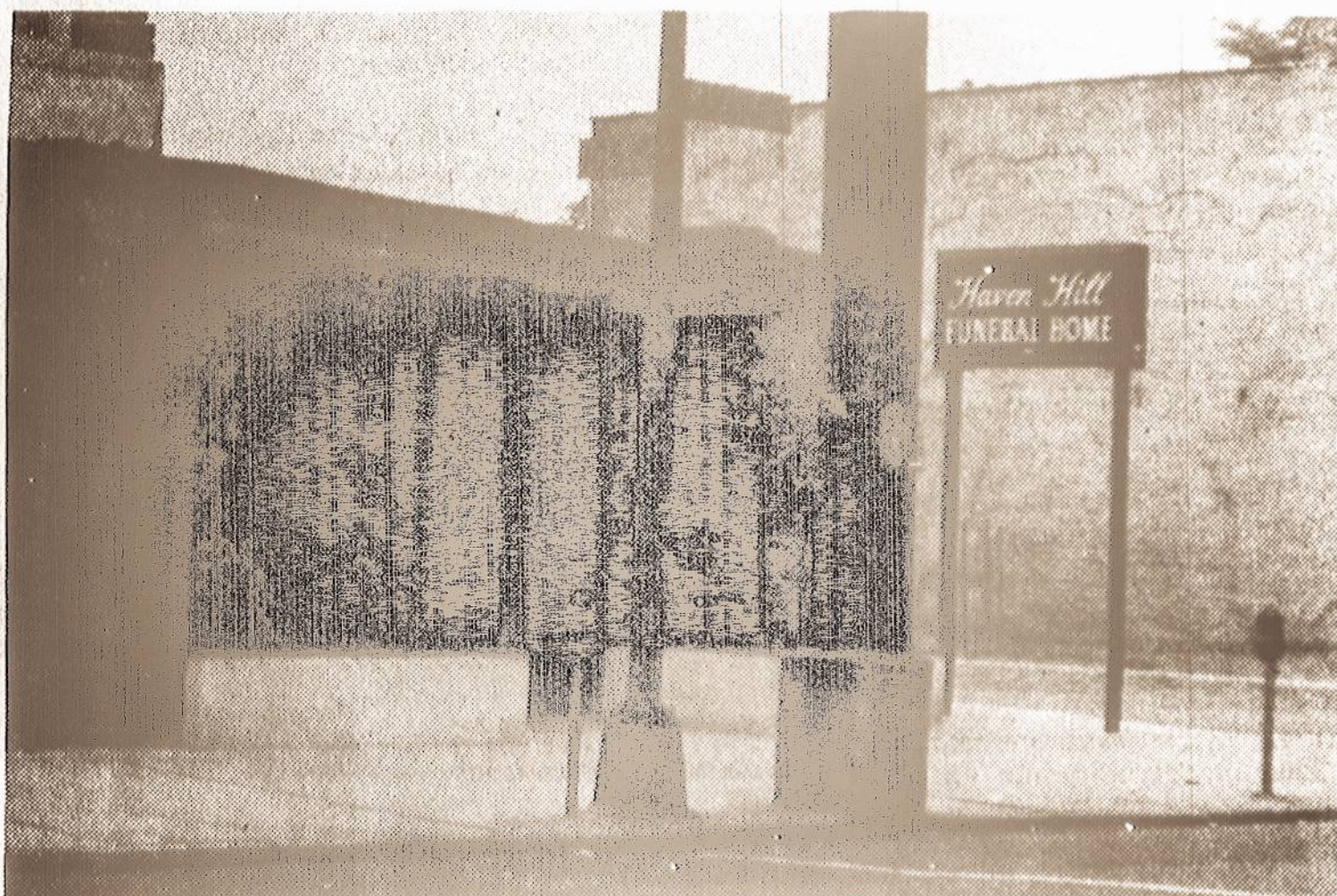
**Juozo Garšvos
naujoji įstaiga**

Juozo Garšvos 1912 m. Brooklyne įsteigtas laido-
tuvų biuras (231 Bedford
Ave., Brooklyne) išaugo iki
vienos didžiausių tos rūšies
įstaigų New Yorke. Per vi-
sus tuos metus įstaiga buvo
skelbiama Vienybėje. Daug
lietuvių iš Williamsburgho
buvo palydėta amžinybėn.

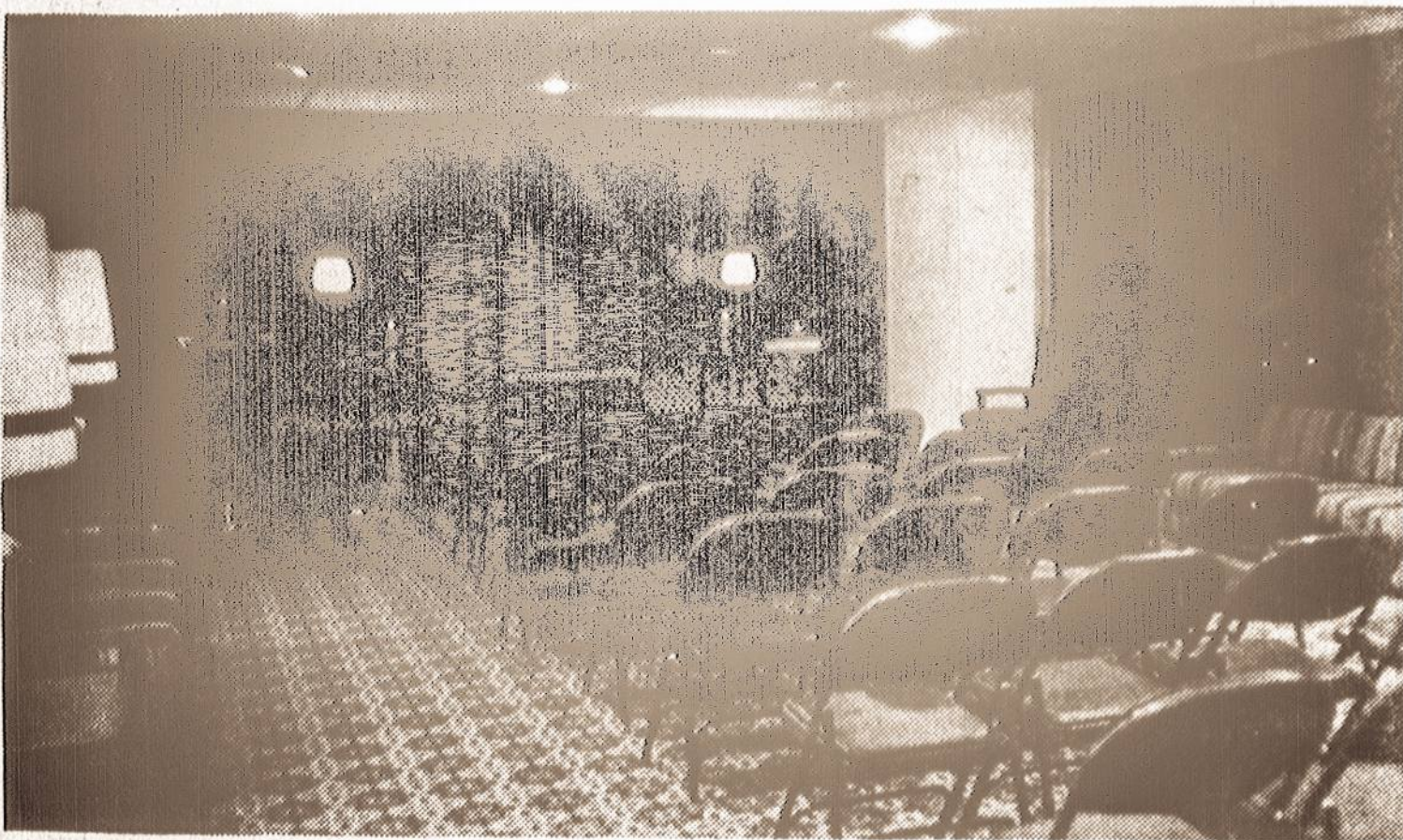
Lietuviams keltantis į
Queens rajoną velionio Juo-
zo Garšvos įpėdinis, jo
sūnus Juozas dabar įsteigė
kitą laidojimo biurą, Haven
Hill Funeral Home, 104-38
Jamaica Ave., Richmond
Hill, N. Y. Tel. (212) 846-
1970. Tai moderniškai pa-
statyta įstaiga, kurioje
įrengtos trys koplyčios, 14
poilsio ir patogumų kamba-
rių, puošnus laukiamasis,
erdvios raštinės su telefo-
nais ir garšiakalbiais visa-
me name. Prie koplyčios
yra alkštė automobiliams
pastatyti ir įrengti, kainavo
apie \$300,000.

HAVEN HILL FUNERAL HOME moderniškai ir skoningai
įrengtas laukiamojų salono interjeras. Be šio kambario
naujose patalpose yra 14 poilsio ir patogumų kambarių,
taip pat įrengtų moderniškame stiliuje.

HAVEN HILL FUNERAL HOME įėjimas iš Jamaica Ave. Įstaiga prie 105-sios gatvės.

Viena iš gražiai įrengtų koplyčių.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.
Telefonas: DEwey 4-5136

Charles J. Roman Funeral Home

Wm. H. Beard, Supvr.
1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.
Koplyčia laidotuvėms Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON
660 Grand Street Brooklyn, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER
JOSEPH J. GARSZVA, Jr.
231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11211
Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS, Savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona. Pyragai
vedybiniams ir kitokiems pokyliams.

36-40 Stagg St., Brooklyn 6, N. Y.

Telefonas: STagg 2-5938

VIENYBĖ

● Dail. A. Rūkštelės darbų paroda įvyks Knights of Columbus salėje, Woodhaven, N. Y. spalio 31 ir lapkr. 1, šešt. ir sekm.

● Dail. Albinas Elskus, turįs savo dailės vitražų įstaigą New Yorke, su savo kitataučiu draugu, 31 pėdos ilgumo būrinu laiveliu per 32 dienas perplaukė Atlantą. Iš JAV iki Bermudos plaukė 6 dienas, iš ten į Airiją — 26.

● Maironio lituanistinė mokykla rengia rudens balių šeštadienį, lapkr. 11. Maspetho liet. par. salėje. Bus namuose gaminto maisto, šokiams gros Juozo Tamo orkestras. Bilietus iš anksto užsisakyti pas I. Garunkštienę, J. Birutienę ir A. Bulotienę.

● Muz. Algirdui Kačanauskui pagerbti, suėjus 15-kai metų kai jis vadovauja Rutos chorui, ruošiamas banketas lapkr. 7, 7 v. v. Šv. Trejybės par. salėje, Newark, N. J.

● BALF 100-tojo skyriaus ruošiamas ballus, Vajaus užbaigimo proga, įvyks spalio 24, šeštadienį Maspetho lietuvių parapijos salėje.

● Kun. dr. Stasys Valiušaitis Brooklyno vyskupo Mugarevo perkeliamas į Šv. Pranciškaus Xavero parapiją, Brooklyne.

● Jungtinių Tautų 25 m. sukakties proga Pabaltiečių komitetas spalio 18 prie Jungtinių Tautų 2 v. p. p. ruošia demonstraciją reikalaujamas Lietuvai, Latvijai ir Estijai atstatyti nepriklausomybes.

● Komp. J. Stankūnas, gyvenęs New Jersey, sukūrė 4 naujas solo dainas: Aš kalneliais, (pagal liaudies dainą aukštam balsui), Kai aš turėjau (bosui), Saulėleidis — originali kūryba, Oi, greičiau (pagal liaudies dainos temą viduriniam balsui) ir muzikai Algirdui Kačanauskui užsaktus, mišriam chorui sukūrė Jaunos dienos.

● Rimas Vaičaitis Illinois universitete gavęs aeronautikos inžinerijos daktarata, nuo rugsėjo pradžios Columbia universitete, New Yorke lektorauja. Ap-sigyveno Palisades Park, N. J.

VINCAS VYŠNIUS su žmona Jadvyga rugp. 2 d. paminėję savo vedybinio gyvenimo 50 metų sukaktį Beleckų salėje, dalyvaujant virš 100 artimųjų ir draugų, iš Chicagos buvo atvykęsi Vyšniūvieniės gimnaitė Kazimierietė vienuolė Dabuliotė, o iš Amityville, L. J. Klimčiauskaitė. Vincas Vyšnius gimęs prie Kingston, Pa. Jo žmona Jadvyga kilusi iš Lietuvos ir atvežta į Ameriką 10 metų amžiaus. Vyšniai užaugino lietuvišką šeimą: sūnus Vincą ir Algirdą; dukras Birutę, Danutę ir Nijolę.

Bronė Spūdienė sukaktuviniukui adv. S. Briedžiui įteikia LDD 7 kp. dovaną. S. Narkėliūnaitės nuotr.

ADV. STEPONUI BRIEDŽIUI sulaukus 70 metų amžiaus, LDD 7 kuopa jam surengė pagerbimą Bruco salėje Woodhavene rugsėjo 20 d. Viršutinėje nuotraukoje adv. Briedis matomas tarp kai kurių svečių. Sėdi (iš k.) LDD kp. pirm. Bronė Spūdienė, sukaktuvininukas adv. S. Briedis ir M. Akelienė. Stovi (iš k.) A. Mačionis, viešnia iš Lietuvos Žibuolė Gaulienė, J. Valaitis, Marytė Vasilko, J. Kiznis, Bručienė, Žaliadonis.

Minėjimo programai vadovavo Bronė Spūdienė. Sukaktuvininuko veiklą plačiau apibūdino J. Vilkaitis, SLA išdininkė Euphrosine Mikuzjūtė, Vienybės red. Jonas Valaitis. Žodžiu jį sveikino: J. Kiznis, Zavadskas, Gudaišienė, Mačionis, Marytė Vasilko, Šateikiai, Daunorienė, Mačys, Silbajorienė, Spūdis, Gelgudas, S. Narkėliūnaitė, Akelienė, Gaulienė, Gaidys, Kurklys, Čiurlevičienė ir kiti.

RUOŠKIMĖS 85-SIEMS VIENYBĖS METAMS

Atkelta iš 1 psl.

per 84 metus eįs seniausias lietuvių laikraštis pasaulyje, turėtų užmerkti akis...

Jeigu taip atsitiktų, kas dėl to būtų kaltas: laikraščio leidėjai ar lietuvių visuomenė?

Keltėsi Lietuvos universiteto bibliotekos vadovybės, keltėsi ir Vienybės, kaip ir visų įstaigų, išlaikytojai, darbuotojai, J. Paukščio įsteigta Vienybė Lietuvninkų, vėliau pavadinta Vienybė, du kartus buvo perėjusi į organizuotos visuomenės rankas. 1920 m. buvo įsteigta Vienybė Publishing Co., kuri subankrutavo 1933 m. Tuoju pat buvo įsteigta Lithuanian Press Corp., kuri teišsilaukė iki 1940 m. Dvi leidėjų bendrovės su apie \$150,000 kapitalu nepajėgė Vienybės leisti. Vienybė vėl grįžo į privačių leidėjų atsakomybę.

Per paskutiniuosius 30 m. Vienybės leidimu rūpinosi Juozo Tysliavos ir Vaišvydų šeimos, kurioms teko daug sunkumų pakelti, kad išlai-

kyti laikraštį gyvą, laikraštį, kuris jungia visų pažūrų, visų politinių įsitikinimų lietuvius.

Senosios kartos, Vienybės amžiaus, jaunesnių ir senesnių skaičius metal po metų mažėja. Jie išleina įpensiją, arba iškellauja amžinybėn. Reikia papildymo. Imigracija iš Lietuvos jau seniai sustojo. Ir prieš 20 metų atvykusioji "jaunoji" karta seka pirmosios imigracijos sūnų ir dukterų pėdomis.

Jeigu Vienybė šiandien reikėtų verstis samdomais darbininkais, tai laikraščio nebūtų įmanoma išleisti. Dėka pasišventusių leidėjų ir plačių pažūrų bendradarbių Vienybė dar įmanoma laikyti, nors laikraščio leidimo našta kasdien sunkėja. Kainoms kylant, spaustuvės ir pašto išlaidoms didėjant, o patarnavimui menkėjant, smūgi jaučia visi leidėjai, ne vien Vienybė.

Todėl atsišaukiame į mūsų skaitytojus ir plačiąja visuomenę prašydami talkos. Atsišaukiame į tuos šimti-

ninkus, kurie Vienybėi padėjo ne kartą iš finansinių sunkumų išsikopti, taip pat į tuos, kurie pažadėję savo palikimuose Vienybėi padėti, ypač prašome prisijungti užvilktas prenumeratas ir užskelbimus.

Vienybėi leisti pinigų reiklia šiandien, kad galėtume sulaukti rytojaus. Užvilktos prenumeratos, ne laiku apmokami skelbimai — nepadengia nei spaustuvės, nei pašto, nei mašinų taisymo, nei foto bei kitų reikmenų sąskaitų. O jos lipne lipa ant kulnų.

Įstaigos, draugijos ir atskiri veikėjai mimi 25, 30, 50 metų sukaktis. Vienybė minės 85 metų sukaktį! Nejaugi mūsų skaitytojai ir rėmėjai nepadės Vienybėi tos garbingos ir užtarnautos sukakties laimingai sulaukti ir paminėti?

Norime tikėti, kad Vienybės likimu susirūpins visi.

Siunčiant prenumeratas, aukas, ar skelbimus, rašykite sekanciai: VIENYBĖ, 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207.

VIENYBĖ, 1970 m. spalio 8 d